
ZAGOSPODAROWANIE DZIAŁKI W ROD

OCENA STANU DZIAŁKI

× **Zagospodarowana**

× **Niezagospodarowana**

+ Nieużytkowana

+ Zaniedbana

× Historia użytkowania

+ Pierwszy użytkownik

+ Dotychczasowe
uprawy

× Roślinność istniejąca

+ **pH podłoża**

+ **Zawartość składników
pokarmowych**

+ Poziom wód
gruntowych

ROŚLINY WSKAŹNIKOWE

Gatunki o wąskim zakresie tolerancji ekologicznej w odniesieniu do czynnika środowiskowego:

- + **Rodzaj podłoża**
- + **Odczyn gleby**
- + **Wilgotność**
- + **Nasłonecznienie**
- + Temperatura otoczenia
- + **Zanieczyszczenia**
- + Stężenie soli mineralnych
- + Głębokość wody (rośliny wodne), itp.

ROŚLINY WSKAŹNIKOWE

Gleby kwaśne pH<7

- × **Borówka czernica**
- × **Borówka brusznica**
- × Fiołek trójbarwny
- × **Koniczyna polna**
- × Torfowiec
- × Sporek wiosenny
- × **Szczaw polny**
- × Widłak jałowcowaty
- × **Wrzos zwyczajny**
- × **Żurawina błotna**

Gleby zasadowe pH>7

- × **Babka zwyczajna**
- × Dymnica pospolita
- × Jasnota biała
- × **Pokrzywa żegawka**
- × Tobołki polne

ROŚLINY WSKAŹNIKOWE

Gleby ubogie w wapń

- × **Chaber bławatek**
- × Czerwiec roczny
- × **Fiołek polny**
- × Maruna bezwonna
- × Pięciornik srebrny
- × Rumian polny
- × **Rumianek pospolity**
- × **Szczaw polny**

Gleby zasobne w wapń

- × Blekot pospolity
- × **Gorczyca pospolita**
- × **Lucerna sierpowata**
- × Miłek wiosenny
- × **Oset zwisły**
- × Ostrożeń polny
- × **Szałwia łąkowa**
- × Świerzbica polna

ROŚLINY WSKAŹNIKOWE

Gleby piaszczyste

- × Bodziszek drobny
- × **Fiołek polny**
- × Ślaz zaniedbany
- × **Złocień polny**

Gleby gliniaste

- × **Łoboda rozłożysta**
- × **Gorczyca polna**
- × **Łopian większy**
- × **Szałwia łąkowa**

ROŚLINY WSKAŹNIKOWE

Gleby ilaste

- × Glistnik jaskółcze ziele
- × **Jaskier rozłogowy**
- × Ostróżeczka polna

Gleby próchniczne

- × **Konwalijka dwulistna**
- × Marzanka (przytulia)
wonna

ROŚLINY WSKAŹNIKOWE

Gleby zasobne w azot

- × Cykoria podróżnik
- × **Pokrzywa zwyczajna**
- × Rdest ostrogorzki
- × **Serdecznik pospolity**
- × Stulicha psia

Gleby ubogie w azot

- × **Fiołek trójbarwny**
- × **Wrzos pospolity**

OKREŚLANIE PH GLEBY/PODŁOŻA

- × Zasada pomiaru **polega na zmianie koloru roztworu** będącego odpowiednio dobraną kompozycją wskaźników, zależnie od stężenia jonów wodorowych w glebie

OKREŚLANIE PH GLEBY/PODŁOŻA

- × Łatwy i szybki sposób sprawdzić pH każdej gleby.
- × Nie wymaga baterii.
- × Po włożeniu sondy do wilgotnej gleby, wskazówka pokaże wartość pH po upływie ok. 60 sekund

OKREŚLANIE GATUNKU GLEBY

- + Nasyp **filizankę gleby** do **półlitrowego słoika** i dopełnij czystą wodą
- + Poczekaj, aż mieszanina ustanie i **wydziela się 3 osobne warstwy:**
 - × **Piasku** – na samym dole
 - × **łtu** – po środku
 - × **Gliny** – na wierzchu
- + Grubość wskazuje proporcje składników

GATUNEK GLEBY

Gleba piaszczysta	Gleba piaszczysto-gliniasta	Gleba gliniasta
<ul style="list-style-type: none">• Gleba lekka• Składniki pokarmowe są łatwo wymywane• Mała pojemność wodna• Przewiewna i przepuszczalna• Mała wartość, wymaga dodania materii organicznej	<p>50% piasku + 25-50% iłu + 0-25% gliny</p> <ul style="list-style-type: none">• Bardzo dobra zdolność magazynowania wody• Umiarkowana przepuszczalność, średnio przewiewna• Dobrze się nagrzewa• <u>Największa przydatność pod względem użytkowym</u>	<ul style="list-style-type: none">• Gleba ciężka• Zasobna w składniki pokarmowe• Ma dużą pojemność wodną• Mało przewiewna i nieprzepuszczalna• Mała wartość, wymaga rozluźnienia

**NIECHCIANE LUB ZAGRAŻAJĄCE
ZDROWIU I ŻYCIU DRZEWA**

USUWANIE DRZEW I KRZEWÓW

Ustawa o ochronie przyrody z dn. **16 kwietnia 2004r.** art. 83ust.1 pkt1, 83a ust.1, 83d ust.1, 86ust.1 pkt. 4 i 10 i art. 90, 91 pkt 2b

~~— Ustawa o zmianie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 grudnia 2016 r.~~

- Ustawa o zmianie ustawy o ochronie przyrody z dnia 05 czerwca 2017 r.

Dz. U. z 2017 poz. 1257

USUWANIE DRZEW I KRZEWÓW

× KOMUNIKAT

Prezydium Krajowej Rady Polskiego Związku Działkowców

z dnia 5 czerwca 2017 r. w sprawie zmiany zasad wycinki drzew na terenach ROD

- × **W dniu 17 czerwca 2017 r. wchodzi w życie część przepisów nowelizujących ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody**, które zaostrzają warunki wycinki drzew. Zmianie ulegają również zasady usuwania drzew z terenów rodzinnych ogrodów działkowych.
- × Od 17 czerwca 2017 r. bez zezwolenia będzie można usunąć z działki lub z terenu ogólnego ROD drzewa, których obwód pnia na wysokości **5 cm** nie przekracza:
- × **80 cm** – w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego
- × **65 cm** – w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego
- × **50 cm** – w przypadku pozostałych gatunków drzew.
- × Jeśli zatem drzewo przekracza ustalone limity należy przed wycinką uzyskać zezwolenie wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. W odniesieniu do drzew rosnących na działkach – o zezwolenie występują działkowcy. Jeśli zaś drzewo przekraczające ustawowe limity rośnie na terenie ogólnym ROD, zarząd ogrodu - przed wycinką - zobowiązany jest uzyskać zgodę właściwego organu (art. 16 ust. 2 ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych).

USUWANIE DRZEW I KRZEWÓW

- × Nie ulegają zmianie zasady wycinki:
- × **drzew owocowych**
- × można je zatem nadal usuwać bez zezwoleń (bez względu na wymiary obwodu pnia oraz wiek drzewa)
- × **krzewów**
- × tak jak dotychczas, wycinka krzewu lub **krzewów rosnących w skupisku o powierzchni do 25 m²** nie wymaga zezwolenia. Jeśli zatem działkowiec (zarząd ROD) zamierza usunąć krzew (krzewy) o powierzchni przekraczającej 25 m² należy uprzednio uzyskać właściwe zezwolenie.

UWAGA

- × **Z uwagi na wysokie kary pieniężne za dokonanie wycinki drzew i krzewów bez wymaganych zezwoleń, jednostka krajowa PZD zwraca się zarówno do działkowców, jak i do zarządów ROD o przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie przyrody.**

USUWANIE DRZEW I KRZEWÓW

× Zezwolenie wydaje:

+ **Wójt**

+ **Burmistrz**

+ **Prezydent miasta – Poznań**

+ **Marszałek Województwa – Poznań**

× Kto składa wniosek?

+ Usunięcie z terenu działki – **działkowiec**

+ Usunięcie z terenu ROD – **zarząd ROD**

USUWANIE DRZEW I KRZEWÓW

Pisemnie.

Marszałek Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Departament Środowiska

al. Niepodległości 34

61-714 Poznań

X piętro pokój 1048

Telefonicznie.

Departament Środowiska

tel. 61-626-64-94

Od poniedziałku do piątku

w godz. **8.00-9.30** oraz **14.00-15.30**

USUWANIE DRZEW I KRZEWÓW

Pisemnie.

Urząd Miasta Poznania.

Wydział Ochrony Środowiska

ul. Gronowa 22

61-655 Poznań

Telefonicznie.

Wydział Ochrony Środowiska

tel. 61-878-40-53 oraz 61-878-40-54

OGRÓD OD PODSTAW

CHARAKTER DZIAŁKI

- × **Rekreacyjna** (wypoczynkowa) / ozdobna
- × **Użytkowa**
 - + Sadownicza
 - + Warzywnicza
 - + Sadowniczo-warzywnicza
- × **Mieszana**
 - + **Rekreacyjno-użytkowa**

INWENTARYZACJA

- × Ogół czynności zmierzających do sporządzenia szczegółowego opisu (rysunku) na określony dzień
 - + **Strony świata**: wschód zachód północ południe
 - + **Wymiary działki**: dł. szer.
 - + **Nasadzenia**: drzewa i krzewy
 - + **Elementy stałe**: budynki, ujęcie wody itp.

ETAP I PROJEKTU

Rozmieszczenie elementów trwałych na działce:

A – altana

T – taras

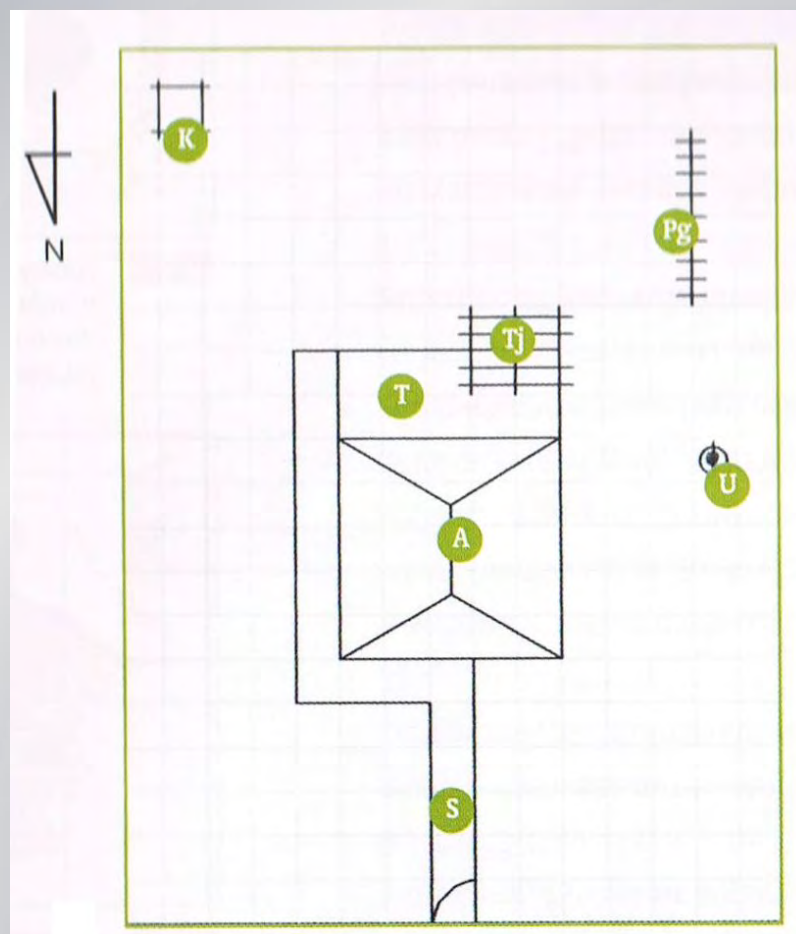
S – ścieżka

K – **kompostownik**

U – ujęcie wody

Tj – trejaż

Pg - pergola

PODZIAŁ FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNY

DZIAŁKI:

- × **funkcja ozdobna** (rabaty kwiatowe, kompozycje roślinne, ogródek skalny, oczko wodne itd.),
- × **funkcja użytkowa** (**warzywa**, rośliny sadownicze i zioła), „Program nowoczesnego zagospodarowania działek - 27.03.2019” - Uchwała KR PZD nr 5/XXVIII/2019 z 20 marca 2019 r.
- × **funkcja wypoczynkowa** (altana, taras, kącik wypoczynkowy, kącik zabaw dla dzieci, otwarta przestrzeń rekreacyjna z trawnikiem),
- × **funkcja komunikacyjna** (alejka główna na działce i mniejsze alejki),
- × **funkcja gospodarcza** (kompostownik)

ETAP II PROJEKTU

Podział powierzchni działki na części funkcjonalne:

I – funkcja użytkowa

(**warzywa**, rośliny sadownicze i zioła),

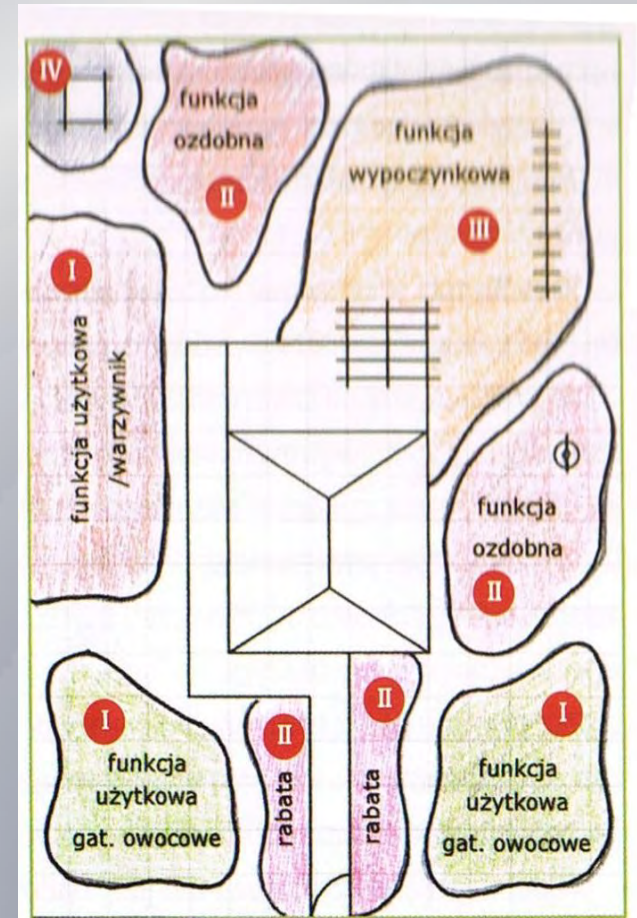
- „Program nowoczesnego zagospodarowania działek z 27.03.2019”

- Uchwała KR PZD nr 5/XXVIII/2019 z 20 marca 2019 r.

II – funkcja ozdobna

III – funkcja wypoczynkowo-rekreacyjna

IV – funkcja gospodarcza

ETAP II PROJEKTU

- I – **funkcja użytkowa** (warzywa, rośliny sadownicze i zioła),
 - „Program nowoczesnego zagospodarowania i użytkowania działek na miarę potrzeb współczesnych rodzin z 27.03.2019”
 - Uchwała KR PZD nr 5/XXVIII/2019 z 20 marca 2019 r.

A w nim:

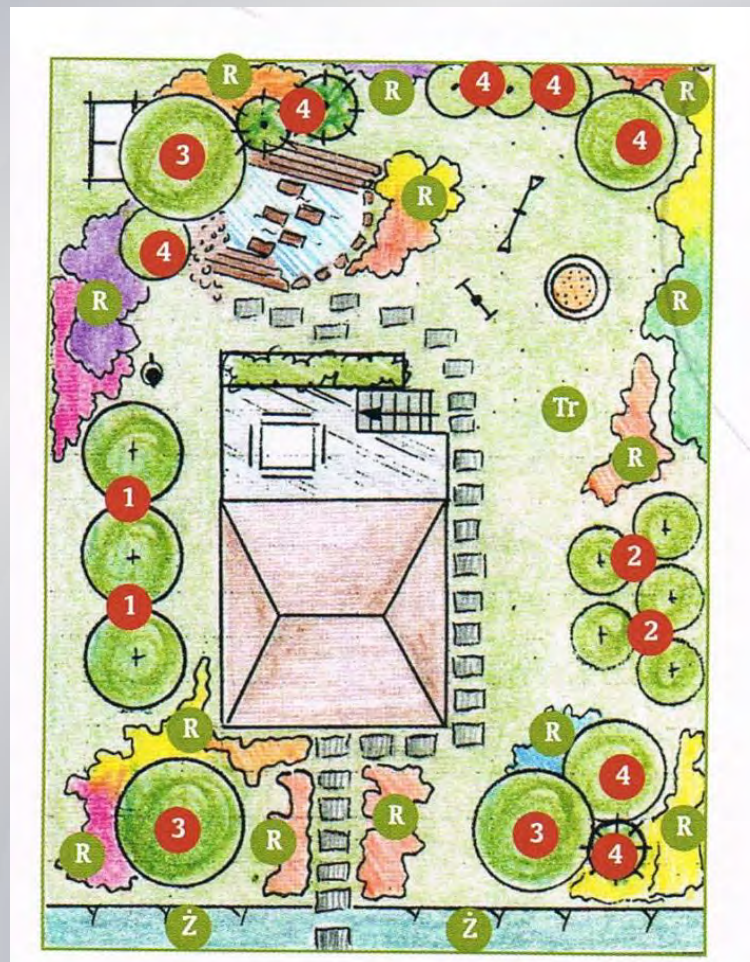
Prowadzenie upraw ogrodnich z wykorzystaniem **wartościowych odmian sadowniczych, warzyw, ziół** oraz nowoczesnej uprawy.

- grządka podwyższona
- **wychowanie dzieci w zdrowych warunkach** oraz zachowanie aktywności emerytów i rencistów, poprawy kondycji psychicznej.
- produkcja **zdrowej, bezpiecznej dla środowiska** i bogatej w substancje odżywcze **żywności**.
- poprawa warunków ekologicznych (**naturalne nawożenie**) (**stosowanie naturalnych środków ochrony roślin**)

ETAP III PROJEKTU

Ostateczna koncepcja urządzania działki

- 1 – drzewa owocowe
- 2 – krzewy owocowe
- 3 – drzewa ozdobne
- 4 – krzewy ozdobne
- R – rabaty kwiatowe
- Tr – trawnik
- Ż - żywopłot

Dlaczego warto wrócić do upraw ogrodnich na działce

- 1. Powrót do pierwotnego przeznaczenia działki - upraw ogrodnich na potrzeby działkowca i jego rodziny, w myśl idei ogrodnictwa działkowego.**
- 2. Można stosować łatwe, efektywne i atrakcyjne wizualnie metody produkcji własnych warzyw, owoców i ziół. Można podjąć niestandardowe metody uprawy - w skrzyniach, na podwyższonych grządkach, pionowe w pojemnikach, łączenie upraw z roślinami ozdobnymi.**
- 3. Uprawa warzyw, owoców i ziół nie wymagających stosowania zabiegów ochronnych, jest źródłem żywności o dużych walorach odżywczych, prozdrowotnych i smakowych.**
- 4. Zachowanie bogactwa gatunków i odmian, ma znaczenie w zachowaniu równowagi w ekosystemie, jakim jest każda działka i ogród.**

Dlaczego warto wrócić do upraw ogrodniczych na działce

- 5. Ze względów ekonomicznych: uzyskiwane z działki owoce, warzywa i zioła są tańsze, co ma szczególne znaczenie dla wsparcia budżetów domowych każdej rodziny**
- 6. Jest to ogólny trend podążania za własnymi ekologicznymi uprawami.**
- 7. Prowadzenie upraw ogrodniczych integruje pokolenia poprzez edukację przyrodniczą. . Prowadzenie upraw ogrodniczych utrzymuje w dobrej kondycji fizycznej i psychicznej poprzez aktywną formę leczenia ogrodem.**
- 8. Uzyskaną zdrową żywnością można się podzielić z osobami potrzebującymi, domami dziecka, hospicjami**

REGULAMIN ROD

OBOWIĄZUJĄCY OD 1 STYCZNIA 2019 ROKU

Działkowiec może zagospodarować działkę i wyposażyć ją w odpowiednie obiekty i urządzenia na zasadach określonych w przepisach powszechnie obowiązujących oraz w regulaminie.

1. **Granice działki muszą być zgodne z planem zagospodarowania ROD i trwale oznakowane**
2. Zmiana granic działki wymaga uprzedniej zmiany planu zagospodarowania ROD
3. Obowiązek przywrócenia zgodności granic działki z planem zagospodarowania ROD spoczywa na zarządzie ROD. **Jednakże obowiązek ten obciąża działkowca, jeżeli samowolnie naruszył granice działki.**

Z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach powszechnie obowiązujących oraz w regulaminie, działka może być wyposażona w następujące urządzenia:

- 1) **Altanę działkową**
- 2) **Szklarnię**
- 3) **Tunel foliowy**
- 4) **Okna inspektowe**
- 5) **Studnię**, sieć wodociągową, kanalizacyjną i elektryczną
- 6) **Zbiorniki wodne** (basen, brodzik, oczko wodne)
- 7) **Bezodpływowe zbiorniki** na nieczystości ciekłe
- 8) **Pergole, trejaże**, murki kwiatowe, ogródki skalne i kącki wypoczynkowe
- 9) **Piaskownicę, huśtawkę** i inne urządzenia rekreacyjne

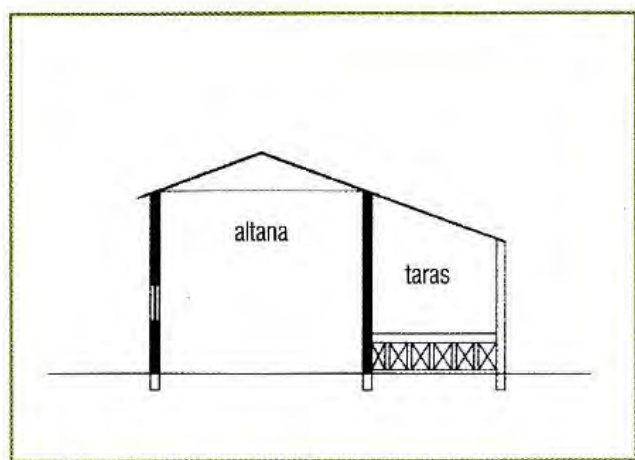
1. Altana działkowca stanowi wolnostojący budynek rekreacyjno-wypoczynkowy lub inny obiekt budowlany spełniający taką funkcję, położony na terenie działki w ROD. Altana działkowa powinna być funkcjonalna i estetyczna.
2. Altana może mieć powierzchnię zabudowy mierzoną po obrysie ścian zewnętrznych **do 35 m²**.

Do powierzchni zabudowy nie wlicza się tarasu, werandy lub ganku, o ile ich łączna powierzchnia nie przekracza **12 m²**.

ALTANA TO NIE BUDYNEK MIESZKALNY

TARAS

- × Altana może być wyposażona w zadaszony **taras otwarty o maksymalnej powierzchni 12 m²**
- × Powierzchnia tarasu nie wlicza się do powierzchni altany pod warunkiem, że zarówno pod jak i nad nim nie ma pomieszczeń

Rys. 11. Przekrój przykładowej altany z zadaszonym tarasem otwartym o dopuszczalnej powierzchni 12 m²

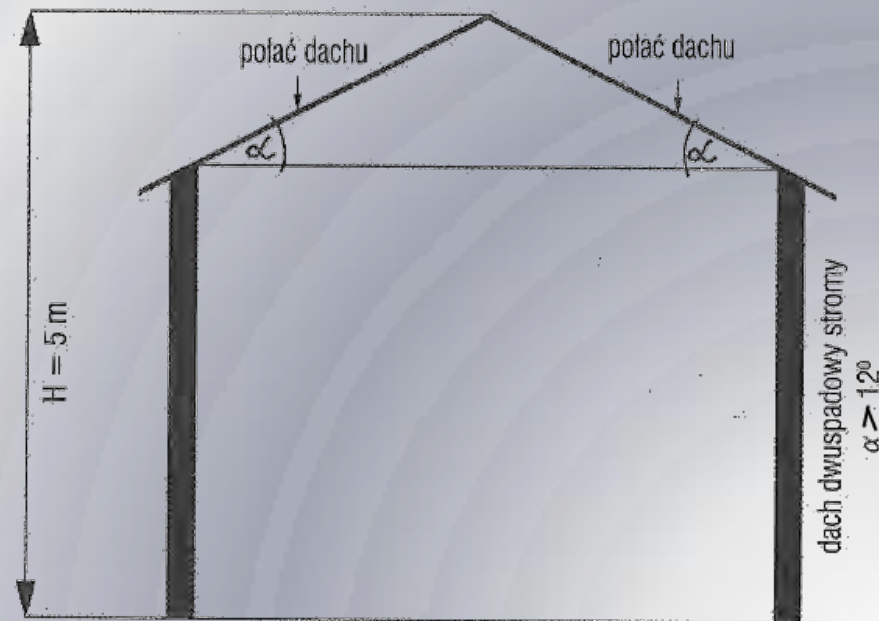
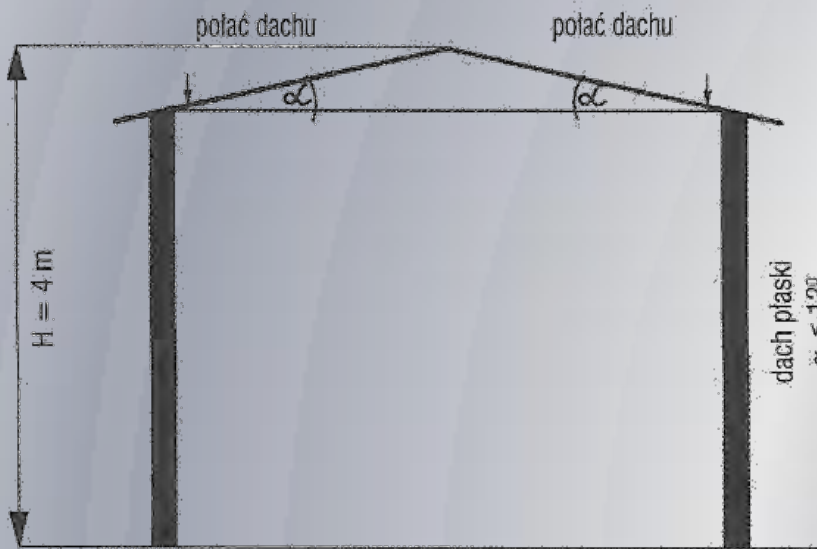

Rys. 12. Przykład tarasu, którego powierzchnia wliczona jest w ogólną powierzchnię zabudowy

ALTANA

§ 44

- Altana może mieć wysokość **do 5 metrów przy dachu dwuspadowym stromym** i 4 metrów przy innym kształcie dachu.
- Wysokość altany mierzy się od poziomemu gruntu do najwyższego punktu dachu.

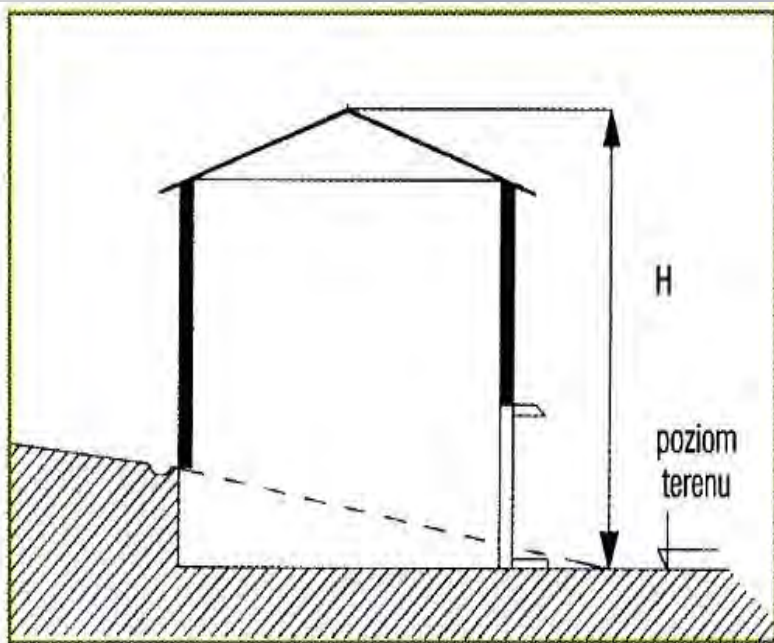

ALTANA NA GRUNCIE ZE SPADKIEM

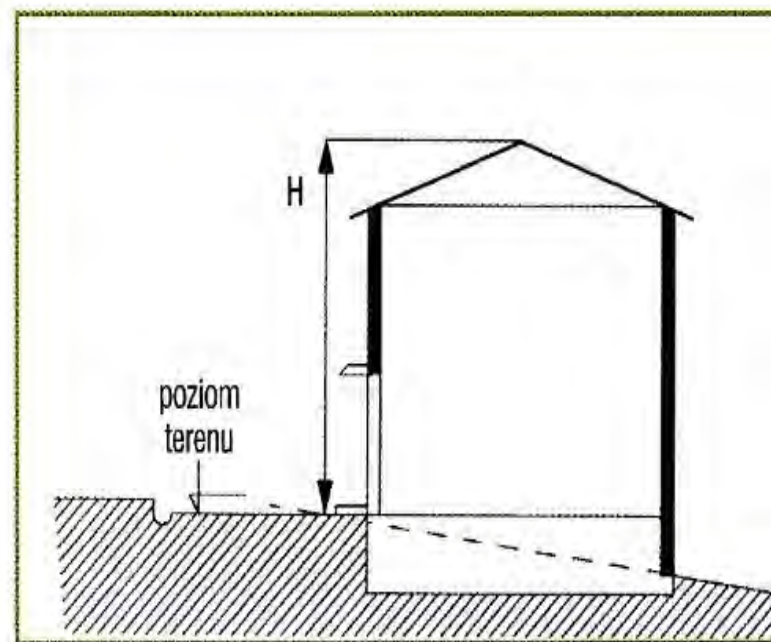
§ 6 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie:

- × Wysokość budynku (altany) mierzona jest od poziomu terenu najniżej położonym **przy głównym wejściu do budynku** lub jego części do najwyższego punktu dachu.

ALTANA O DACHU STROMYM NA GRUNCIE ZE SPADKIEM

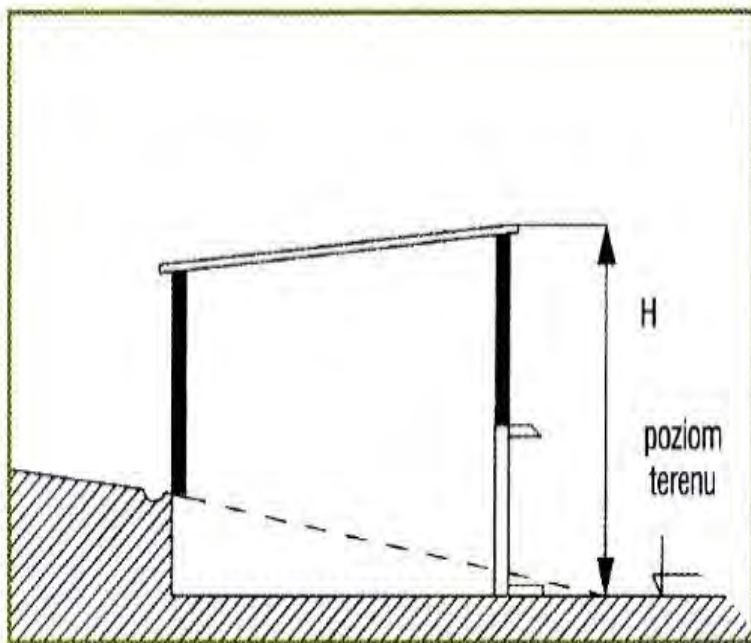

Rys. 6. Wysokość (H) altany z dachem stromym do 5 m wysokości mierzona od wejścia z poziomu niższego przy gruncie ze spadkiem przedstawiona na przekroju altany

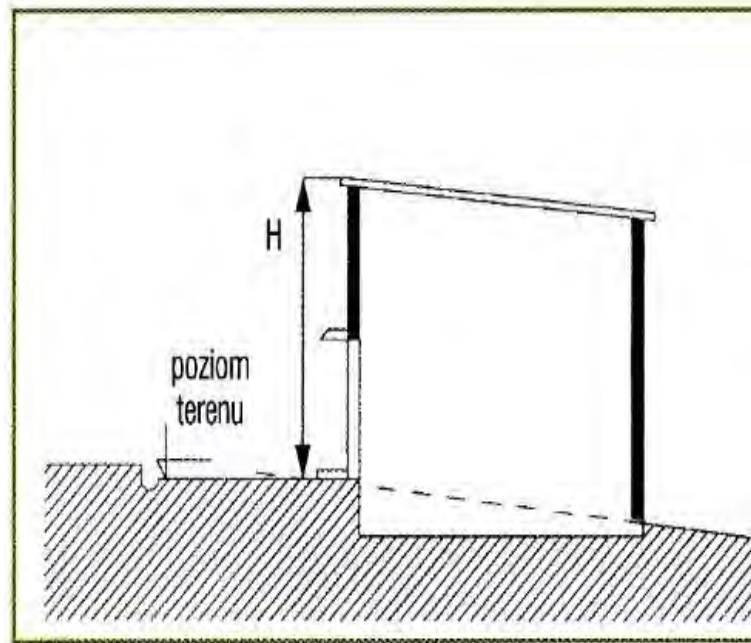

Rys. 7. Wysokość (H) altany z dachem stromym do 5 m wysokości mierzona od wejścia z poziomu wyższego przy gruncie ze spadkiem przedstawiona na przekroju altany

ALTANA O DACHU PŁASKIM NA GRUNCIE ZE SPADKIEM

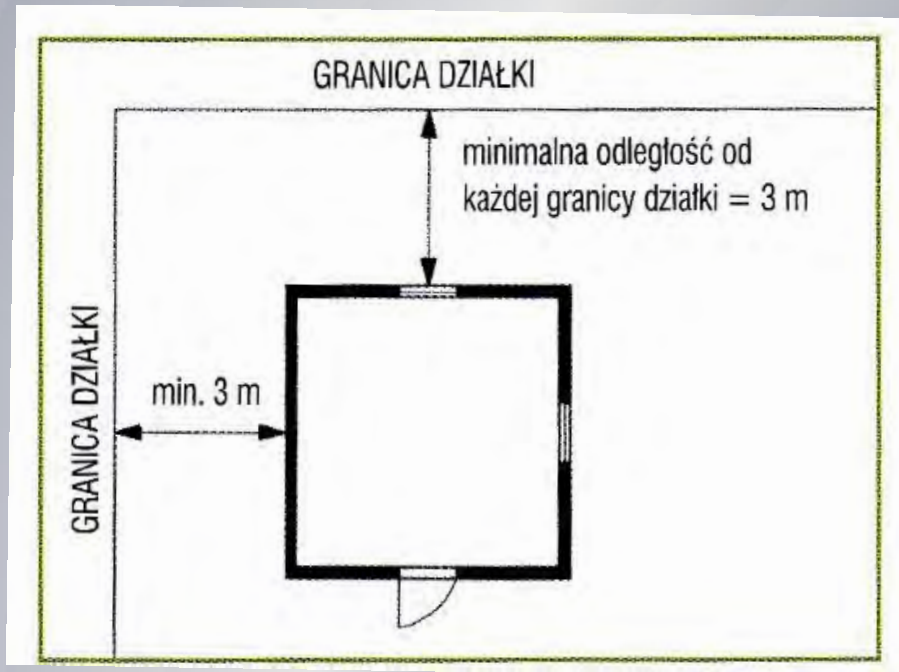

Rys. 8. Wysokość (H) altany z innym kształtem dachu do 4 m wysokości mierzona od wejścia z poziomu niższego przy gruncie ze spadkiem przedstawiona na przekroju altany

Rys. 10. Wysokość (H) altany z innym kształtem dachu do 4 m wysokości mierzona od wejścia z poziomu wyższego przy gruncie ze spadkiem przedstawiona na przekroju altany

5. **Odległość altany działkowej od granic działki nie może być mniejsza niż 3 metry.**
6. Jeżeli plan zagospodarowania ROD określa miejsce usytuowania altany działkowej, działkowiec zobowiązany jest do jej wybudowania zgodnie z tym planem.

- × Działkowiec zobowiązany jest zawiadomić na piśmie zarząd ROD o zamiarze budowy, nadbudowy lub rozbudowy altany działkowej, załączając rysunek uwzględniający jej powierzchnię zabudowy i wysokość oraz usytuowanie względem granic działki zgodnie z parametrami określonymi w § 44.

1. Zarząd ROD nakazuje wstrzymanie budowy lub rozbudowy altany działkowej w przypadku zaistnienia przesłanek uzasadniających podejrzenie naruszenia przepisów regulaminu.
2. W przypadku stwierdzenia przez zarząd ROD budowy, nadbudowy lub rozbudowy altany działkowej z naruszeniem przepisów regulaminu, działkowiec zobowiązany jest do usunięcia stwierdzonych przez zarząd ROD nieprawidłowości, **a nawet do rozebrania budowanej lub rozbudowywanej altany** działkowej, jeśli naruszenia nie mogą zostać w inny sposób usunięte.

3. W przypadku powzięcia informacji, że na terenie działki wybudowano, nadbudowano lub rozbudowano altanę działkową lub inny obiekt z naruszeniem przepisów prawa, **zarząd ROD, w imieniu PZD, zgłasza naruszenie do właściwego organu administracji publicznej.**
4. Stwierdzenie przez właściwy organ administracji publicznej naruszenia prawa, o którym mowa w ust. 3, stanowi podstawę do zastosowania sankcji określonych w ustawie.

ALTANA NIEPRZEPISOWA – SANKCJE

PO PIERWSZE – działkowiec zobowiązany jest do usunięcia stwierdzonych przez Zarząd ROD nieprawidłowości, a nawet do **rozebrania altany**.

W przypadku gdy działkowiec nie ustosunkuje się do odpowiednio do tego nakazu, **grozi mu pozbawienie członkostwa i prawa użytkowania działki**

ALTANA NIEPRZEPISOWA – SANKCJE

PO DRUGIE – wznoszenie na działce obiektu o niedopuszczalnych wymiarach wymaga uzyskania pozwolenia na budowę.

Wzniesienie takiego obiektu bez tego zezwolenia określa się jako „**samowola budowlana**”, która pociąga za sobą **sankcje nakładane przez organy nadzoru budowlanego.**

ALTANA NIEPRZEPISOWA – SANKCJE

PO TRZECIE – **obiekt wybudowany** na działce w ogrodzie działkowym **z naruszeniem warunków** regulaminu ROD **jest budynkiem** w rozumieniu przepisów podatkowych. Jeżeli jest na stałe związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych oraz posiada fundamenty i dach to **podlega opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości.**

Podatnikiem jest właściciel budynku – działkowicz.

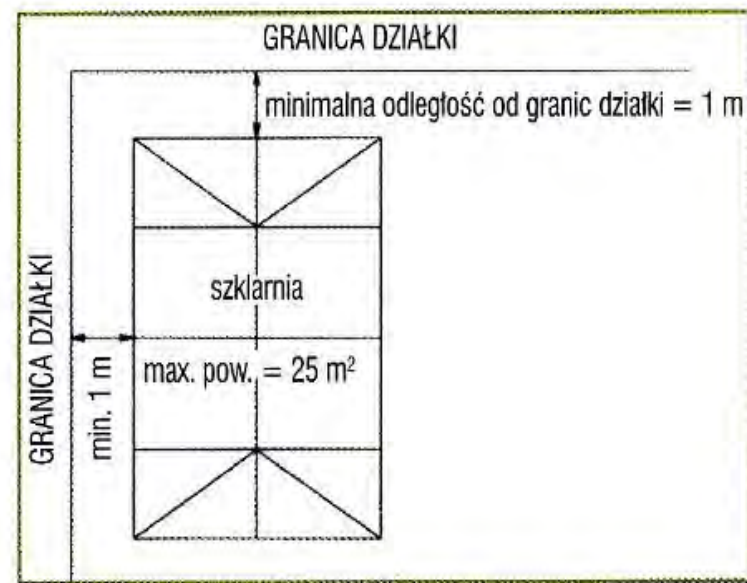
Szklarnia na działce **może mieć powierzchnię nie przekraczającą 25 m² i wysokość 3 m**. Nie może ona posiadać stałych urządzeń grzewczych oraz urządzeń, których funkcjonowanie zanieczyszcza środowisko.

1. Tunele foliowe na działce **nie mogą przekraczać 20% całkowitej powierzchni działki i 3 m wysokości** z tym, że w razie jednoczesnego posiadania **szklarni i tuneli foliowych ich łączna powierzchnia nie może przekraczać 20% całkowitej powierzchni działki.**

2. Szklarnia i tunel foliowy powinny być usytuowane w odległości **nie mniejszej niż 1 m od granic działek sąsiednich, granicy ROD i dróg komunikacyjnych w ROD.**
3. **Zarząd ROD może nakazać rozbiórkę szklarni i tuneli foliowych z powodu nieestetycznego wyglądu lub nie przestrzegania przy ich stawianiu regulaminu.**

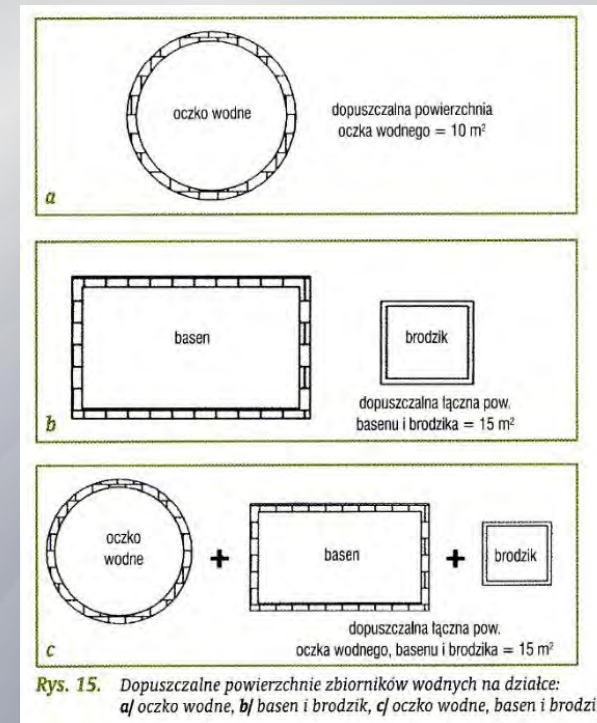

Rys. 13. Minimalne odległości szklarni od granic działki przedstawione na rzucie

4. Okna inspektowe na działce mogą mieć łączną powierzchnię **do 9 m²**.

1. Zbiorniki wodne na działce mogą mieć powierzchnię:
 - basen i brodzik łącznie do 15 m^2 ,
 - oczko wodne do 10 m^2 .
2. Łączna powierzchnia zbiorników wodnych, o których mowa w ust. 1, nie może przekraczać powierzchni 15 m^2 , a ich głębokość nie może przekraczać 1 m .
3. Odpowiedzialność za warunki sanitarno-higieniczne oraz bezpieczeństwo związane z budową i użytkowaniem zbiornika ponosi działkowiec.

PERGOLA

Budowla ogrodowa w postaci zacięnionej alei lub element budynku w architekturze.

Składa się z dwóch rzędów podpór (słupków) i ułożonej na nich lekkiej kratownicy lub układu belek podtrzymujących rośliny

TREJAŻ

Budowla ogrodowa w postaci szeregu słupków, połączonych u góry poziomą belką.

Na belce osadzone są zwykle symetryczne elementy poprzeczne w postaci krótkich grubych poprzeczek

PERGOLE I TREJAŻE

§ 50

1. Pergole, trejaże i inne podpory do roślin pnących na działce nie mogą być usytuowane **w odległości mniejszej niż 1 metr od granic działki.**
2. W odległości do 2 metrów od granic działki, pergole, trejaże i inne podpory do roślin pnących **nie mogą przekraczać wysokości 2 metrów.**

ROŚLINY PNAĆE

× Najpopularniejsze pnącza jednoroczne:

- wilec purpurowy
- **fasola wielokwiatowa**
- **groszek pachnący**
- chmiel ozdobny
- tunbergia oskrzydłona

ROŚLINY PNAĆE

× Najpopularniejsze pnącza wieloletnie:

- **bluszcz pospolity**
- glicynia chińska
- hortensja pnąca
- milin amerykański

ROŚLINY PNAĆE

- powojnik Jackmana
- rdest Auberta
- **róża pnąca**
- wiciokrzew pomorski

ROŚLINY PNAĆE

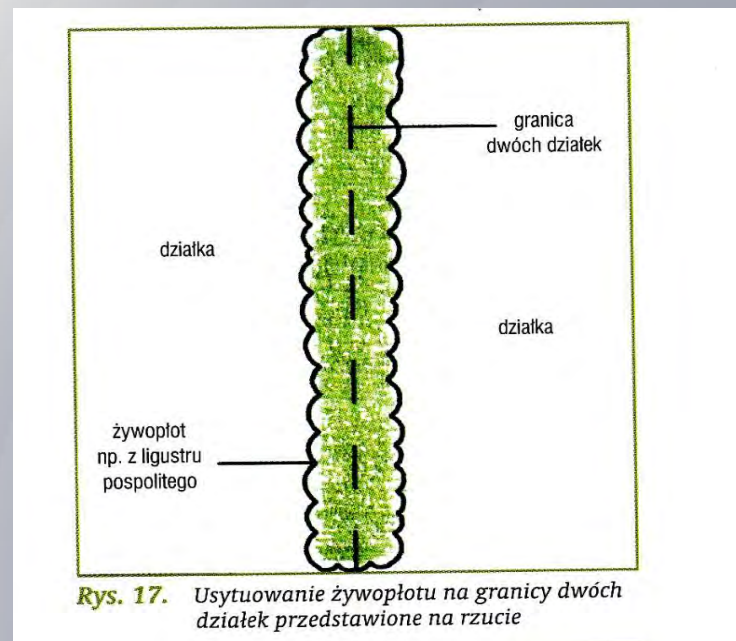
- winobluszcz pięciolistkowy
- winobluszcz trójklapowy

1. Ogrodzenie działki **nie może przekraczać wysokości 1 metra i powinno być ażurowe.**
2. **Umieszczanie na ogrodzeniach ostro zakończonych elementó*w***, drutu kolczastego oraz innych podobnych wyrobó*w* i materiałów **jest zabronione.**

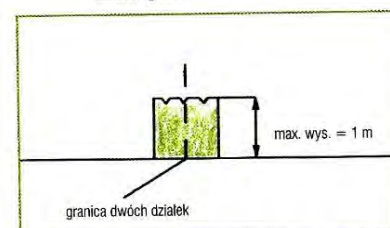
1. Na granicy działek, **za pisemną zgodą użytkownika sąsiedniej działki**, można zakładać żywopłoty.
2. Wysokość żywopłotu na granicy pomiędzy działkami ustalają sąsiadujący użytkownicy z tym, że **nie może ona przekraczać 1 metra**.

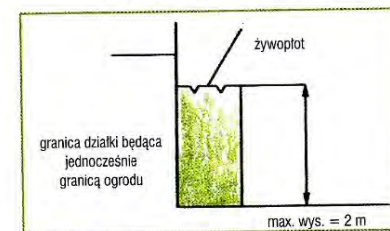
OGRODZENIE – ŻYWOPŁÓT

§ 52

3. Żywopłoty rosnące **przy granicy działki z alejką wspólną (drogą wewnętrzną) nie mogą przekraczać wysokości 1 metra** i muszą być prowadzone w ten sposób, aby nie przerastały poza granicę działki.
4. Żywopłoty rosnące **na granicy działki będącej jednocześnie granicą ROD nie mogą przekraczać wysokości 2 metrów** i muszą być prowadzone w ten sposób, aby nie przerastały poza ogrodzenie ROD.

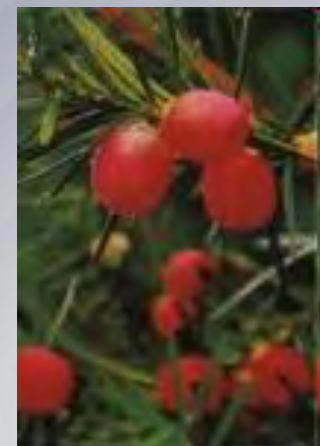
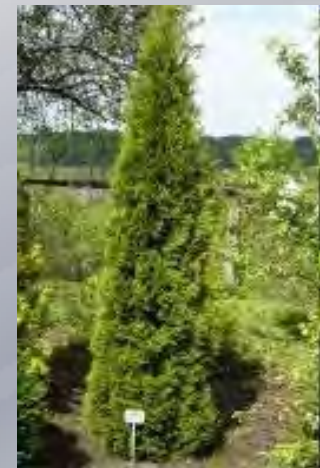
Rys. 18. Dopuszczalna wysokość żywopłotu na granicy dwóch działek przedstawiona na przekroju

Rys. 19. Dopuszczalna wysokość żywopłotu na granicy działki, która jednocześnie stanowi granicę ogrodu przedstawiona na przekroju

Rośliny iglaste polecane na żywopłoty:

- **cis pospolity**
- jałowiec chiński
- żywotnik zachodni

Rośliny liściaste
zimozielone polecane
na żywopłoty:

- **bukszpan zwyczajny**
- irga błyszcząca
- **ognik szkarłatny**
- **ostrokrzew kolczasty**
- trzmielina

Rośliny liściaste
sezonowe polecane na
żywopłoty:

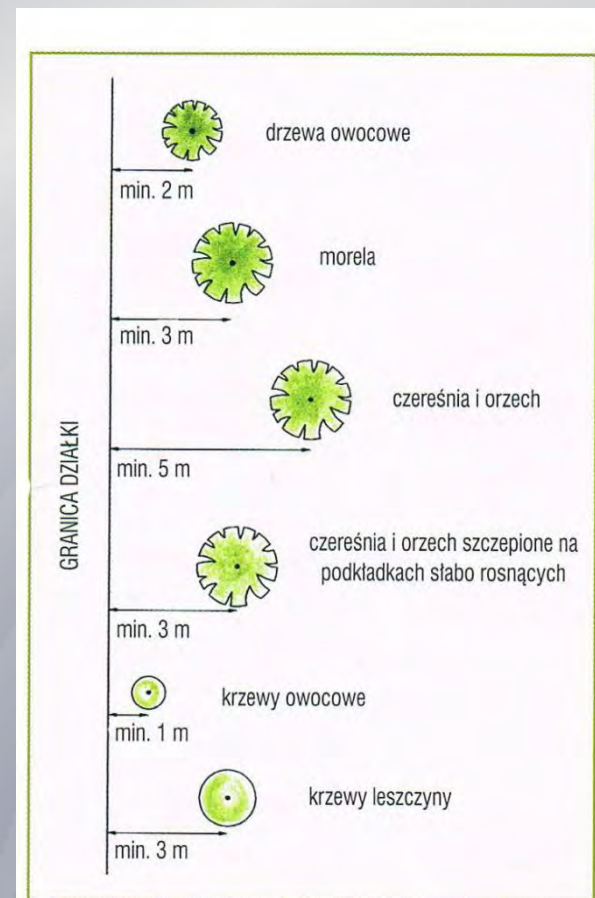
- berberys Thunberga
- dereń biały
- **liguster pospolity**
- tawuła van Huottea
- pięciornik krzewiasty

ROŚLINY OWOCOWE NA DZIAŁCE

§ 53

1. Gatunki i odmiany drzew **słabo rosnących i karłowych należy sadzić w odległości co najmniej 2 m.** od granicy działki. **W przypadku moreli należy zachować odległość co najmniej 3 metrów.** **Czereśnia i orzech włoski** mogą być sadzone w **odległości nie mniejszej niż 5 metrów od granicy działki**, z wyjątkiem szczepionych na podkładach słabo rosnących, które można sadzić w odległości **nie mniejszej niż 3 m.**
2. **Krzewy owocowe** należy sadzić w odległości **nie mniejszej niż 1 m** od granicy działki, a **krzewy leszczyny** **3 metrów.**

Rys. 20. Minimalne odległości drzew i krzewów owocowych od granic działki

ODMIANY POLECANE DO OGRODÓW DZIAŁKOWYCH

- × odmiany mało podatne na choroby
- × odmiany wcześnie wchodzące w okres owocowania
- × odmiany tworzące małe korony
- × odmiany szczepione na podkładkach karłowych

PRZYKŁADOWE ODMIANY POLECANE DO OGRODÓW DZIAŁKOWYCH

× Jabłonie:

- + **Oliwka Żółta** (Papierówka)
- + Antonówka Zwykła
- + Kosztela
- + Żłota i Szara Reneta

× Grusze:

- + **Konferencja**
- + Faworytka (Klapsa)

× Wiśnie:

- + North Star
- + **Pandy 103**

× Czereśnie:

- + **Burlat**
- + Buttnera Czerwona
- + Regina

× Śliwy:

- + Herman
- + Węgierka Dąbrowicka
- + Cacanska Lepotica
- + **Węgierka Zwykła** (szarka)

× Brzoskwinie:

- + Harnaś
- + **Reliance**
- + Redhaven

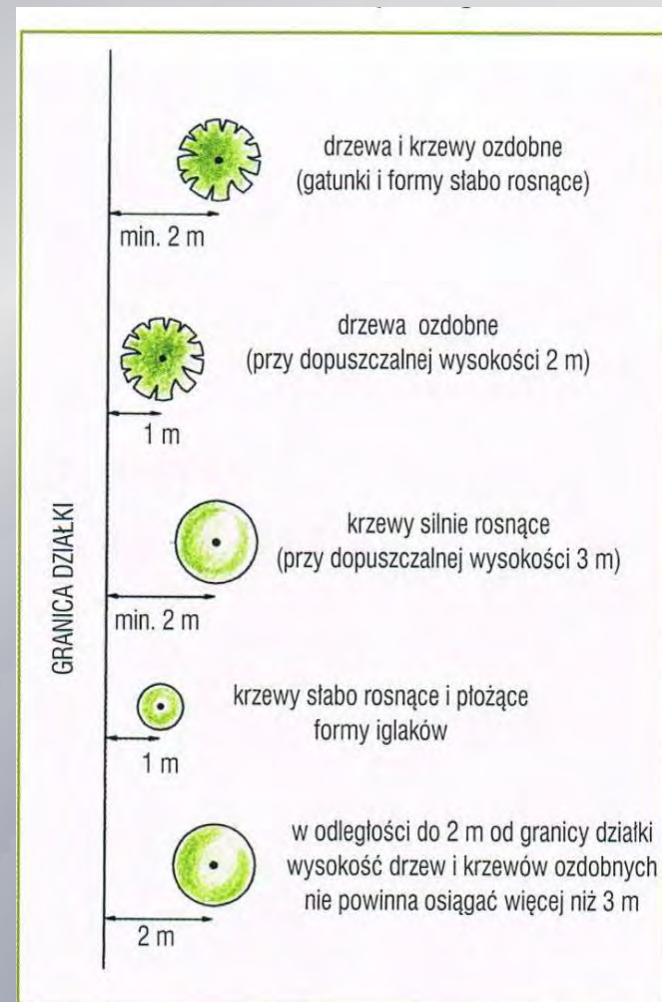
× Morele:

- + Early Orange
- + Harcot
- + **Somo**

ROŚLINY OZDOBNE NA DZIAŁCE

§ 54

1. Dopuszcza się sadzenie drzew ozdobnych, w tym iglaków, pod warunkiem, że będą to gatunki i formy słabo rosnące.
2. Drzewa ozdobne, o których mowa w ust. 1, **należy sadzić w odległości co najmniej 2 m od granic działki.**
3. Dopuszcza się sadzenie drzew ozdobnych w odległości **1 metra od granicy działki, o ile ich wysokość nie przekroczy 2 metrów.**
4. Krzewy ozdobne **silnie rosnące należy sadzić w odległości co najmniej 2 m**, a krzewy **słabo rosnące i płozące formy iglaków co najmniej 1 m od granic działki.**
5. **W odległości 2 m od granicy działki wysokość drzew i krzewów ozdobnych nie powinna osiągać więcej niż 3 m.**

Rys. 21. Minimalne odległości i dopuszczalna wysokość drzew i krzewów ozdobnych (w tym iglaków) od granic działki

KOLOR W OGRODZIE

- × Barwa decyduje o spójności lub wyróżnieniu z przestrzeni
- × Zimne tonacje sprawiają wrażenie oddalenia
- × Ciepłe tonacje sprawiają wrażenie przybliżenia
- × **Na intensywność barwy wpływa kolor znajdujący się obok**

KOŁO BARW

× Kolory podstawowe

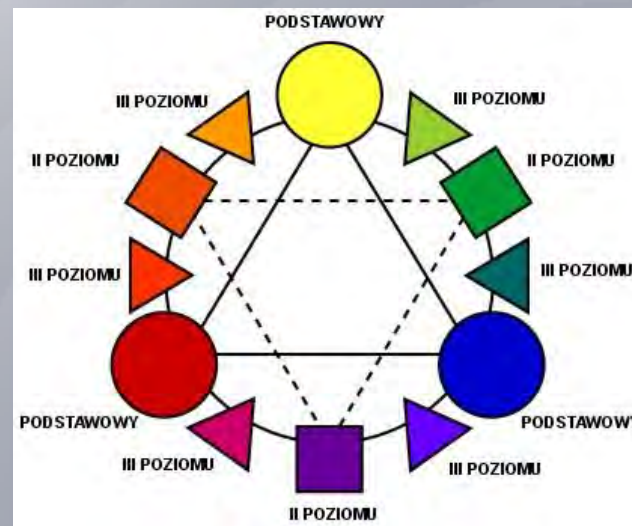
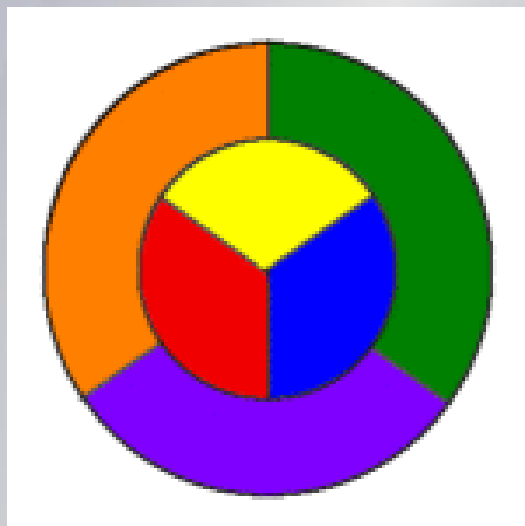
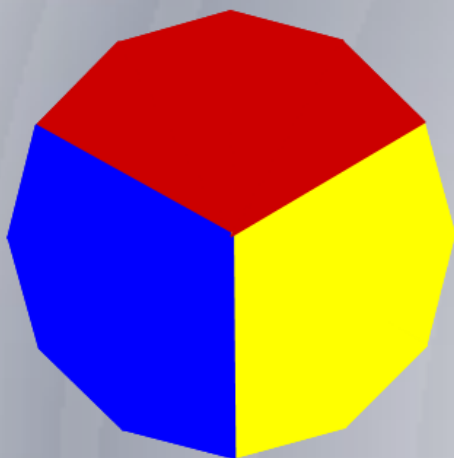
- + Czerwień
- + Żółty
- + Niebieski

× Kolory pochodne

- + Pomarańcz
- + Zieleń
- + Fiolet

× Kolory „trzeciego rzędu”

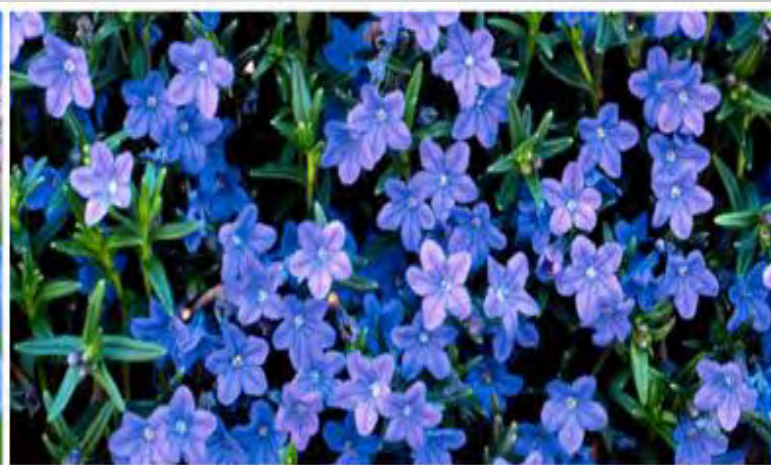
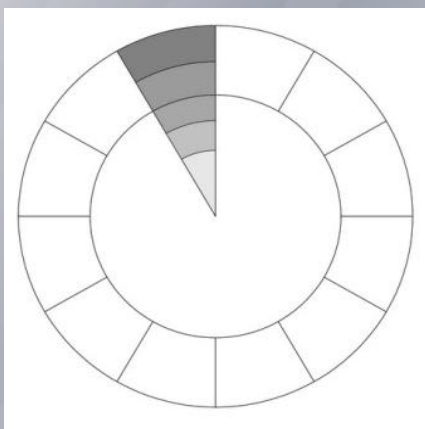
- + Powstałe w wyniku połączenia kolorów podstawowych z pochodnymi

SPOSOBY DOBIERANIA BARW

– DOBIERANIE JEDNOBARWNE

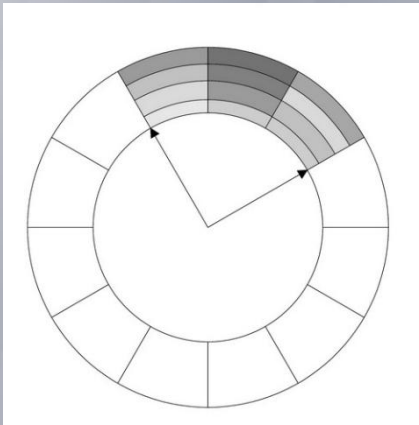
Polega na zmianie intensywności i odcienia jednej barwy

SPOSOBY DOBIERANIA BARW

- DOBIERANIE BARW SĄSIADUJĄCYCH

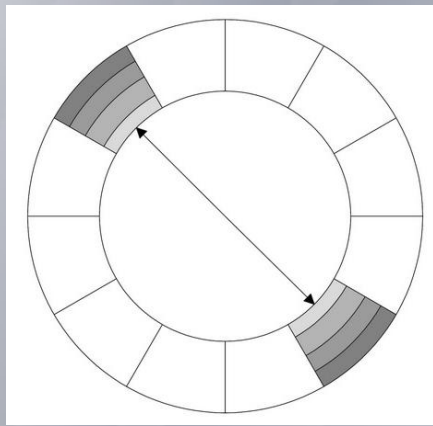
Uzyskuje się poprzez łączenie dwóch lub większej liczby barw sąsiadujących ze sobą w kole barw

SPOSOBY DOBIERANIA BARW

– DOBIERANIE BARW UZUPEŁNIAJĄCYCH

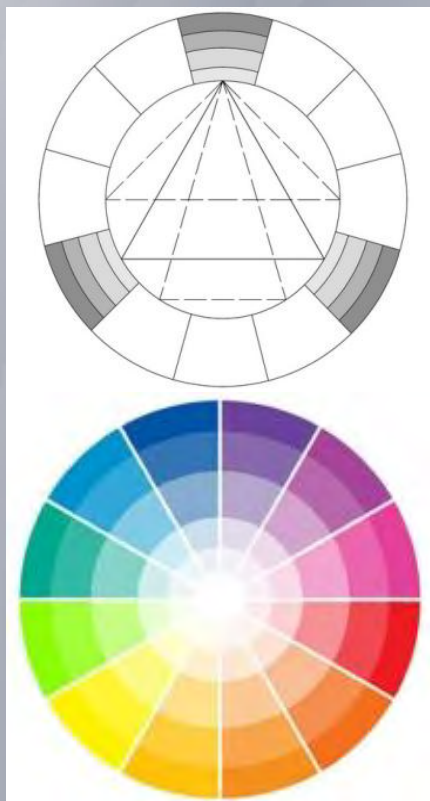
Uzyskuje się poprzez łączenie dwóch lub większej liczby barw występujących po przeciwległej stronie koła barw

SPOSOBY DOBIERANIA BARW

– DOBIERANIE TRÓJKĄTNE BARW

- × Polega na łączeniu 3 barw. Barwy te wyznacza się w kole za pomocą trójkąta równoramiennego.
- × Barwy te będą bardziej kontrastowe im ramiona trójkąta będą krótsze.

SPOSOBY DOBIERANIA BARW

– KOLOR BIAŁY

- ✘ Choć nie występuje w kole barw powinien być wykorzystywany w kolorowych kompozycjach ogrodowych. Idealnie komponuje się z każdym kolorem.

PIĘTROWY UKŁAD ROŚLIN

- × Dla zachowania przejrzystości
- × Nasadzenia jednostronne
- × Nasadzenia wielostronne

1. Kalina koralowa
2. Kruszyna pospolita '*Asplenifolia*'
3. Forsycja '*Maluch*'
4. Nerecznica samcza
5. Jarzmianka większa
6. Zawilec japoński
7. Bodziszek wspaniały
8. Konwalia majowa
9. Miodunka pstra
10. Fiołek motylkowy

ZASADY KOMPOZYCJI ROŚLIN W PIGUŁCE

- × **Dopasuj rośliny do warunków klimatycznych, świetlnych i glebowych**
 - + Nie kupuj pod wpływem emocji
- × **Mniejsze byliny i krzewy sadź w grupach** po kilka
 - + Uzyskasz efekt plam
- × Większe drzewa i krzewy możesz posadzić pojedynczo
- × **Większe rośliny z tyłu rabaty**
 - + Jeśli rabata jest jednostronna.
 - + Jeśli wielostronna, wyższe okazy umieszczaj w środku

ZASADY KOMPOZYCJI ROŚLIN W PIGUŁCE

× **Kupione rośliny urosną!!**

+ **Zarówno wzdłuż jak i w szerz**

× Dopasuj rośliny do wielkości ogrodu

+ O pomoc możesz prosić pracowników szkółek lub centów ogrodniczych (dobrych!!)

× **Unikaj nasadzeń wyłącznie iglastych**

+ Dają efekt sztuczności

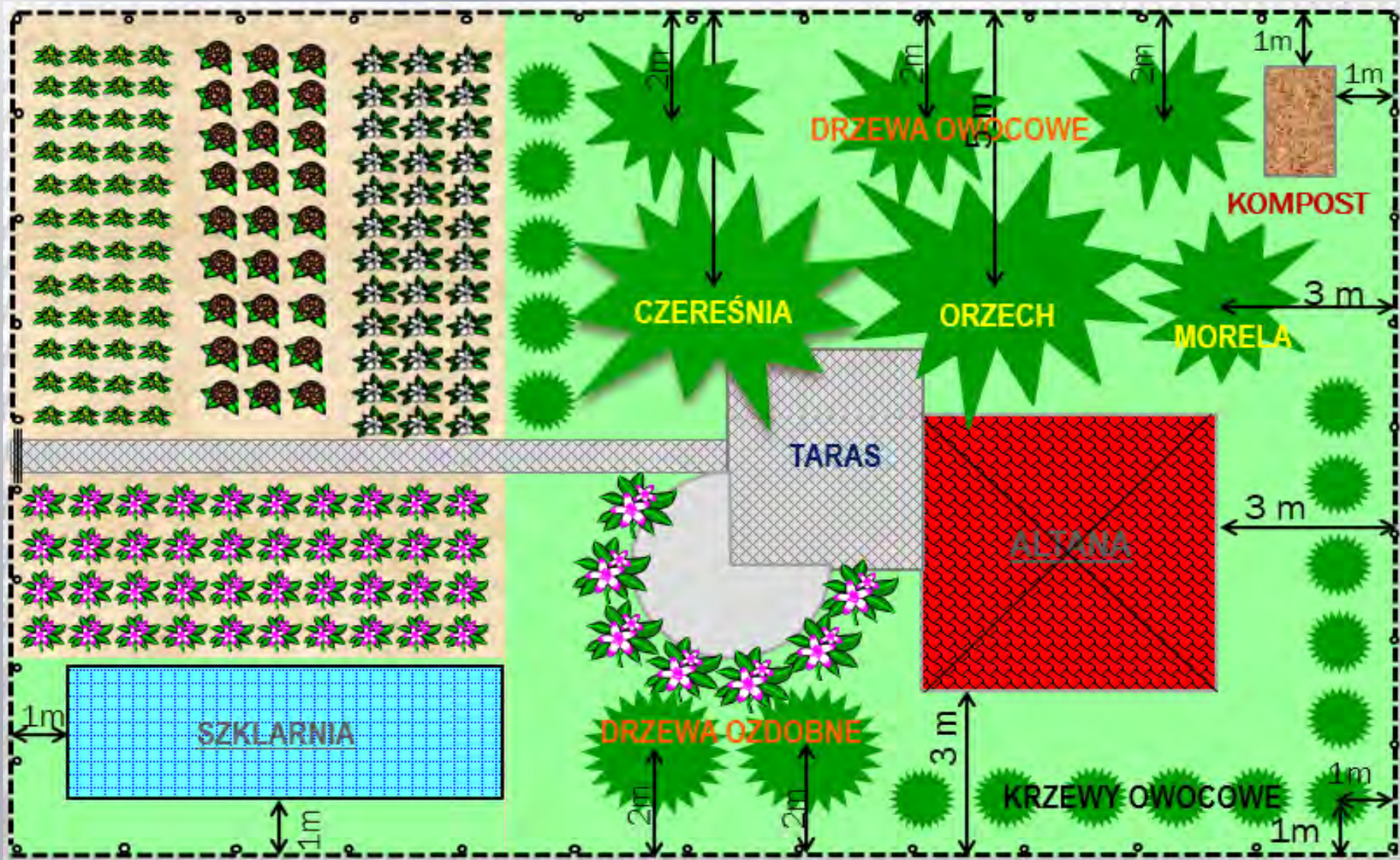
× Nie wprowadzaj zbyt dużej liczby gatunków

+ **Optymalna liczba gatunków to ok. 20-30** dla działki do 500 m²

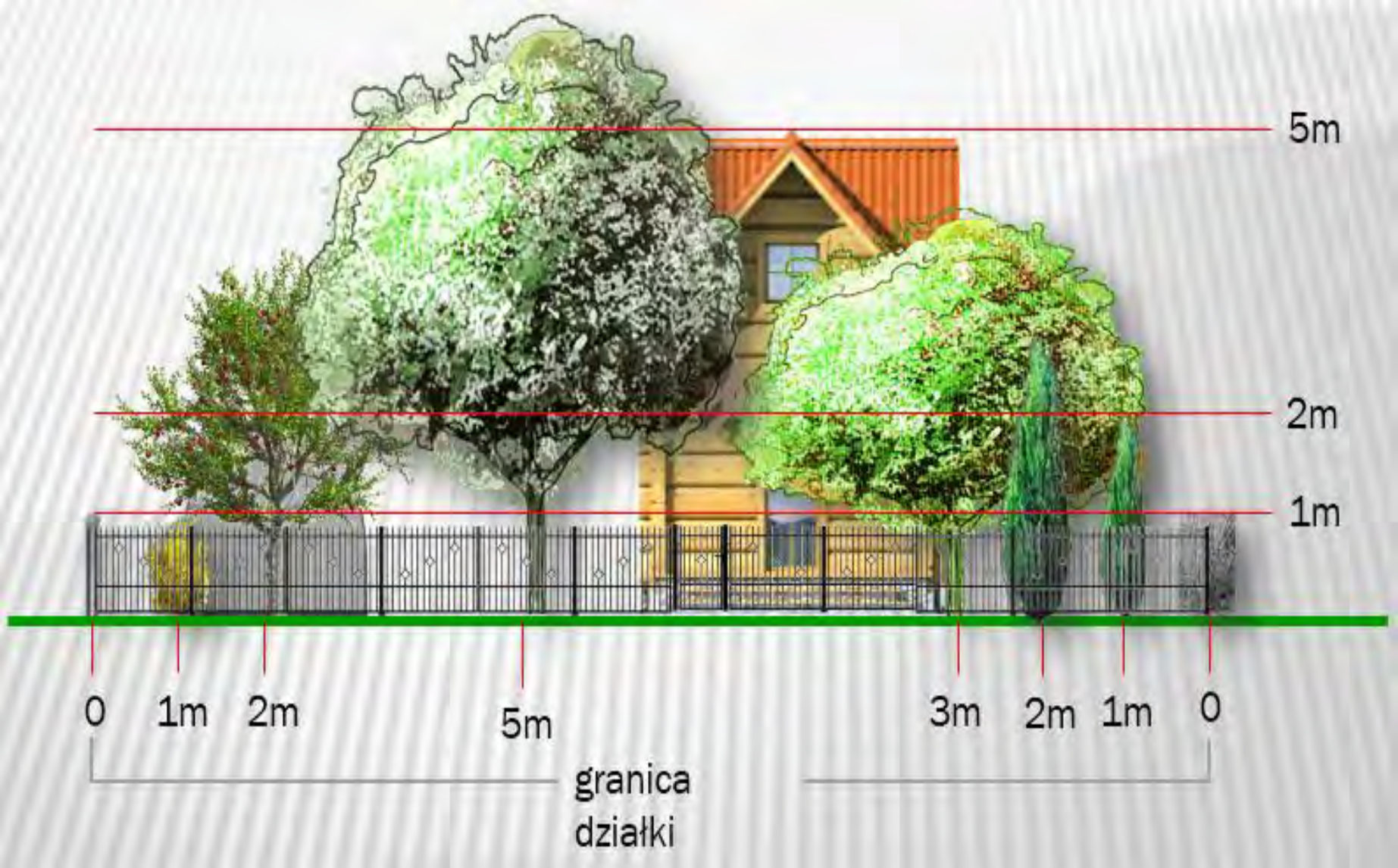
ZASADY KOMPOZYCJI ROŚLIN W PIGUŁCE

- × Rośliny charakterystyczne stosuj z umiarem
 - + **Nie bój się soliterów**
- × Zastosuj matę szkółkarską
 - + Ograniczysz przerost chwastów i sobie pracy

ZAGOSPODAROWANIE DZIAŁKI - RZUT

ZAGOSPODAROWANIE DZIAŁKI – PRZEKRÓJ

KOMPOSTOWNIK

§ 42

1. Działka musi być wyposażona w kompostownik.
2. **Kompostownik oraz pojemniki z nawozami płynnymi należy umieszczać** w zacienionej części działki, w miejscu mniej widocznym, w odległości **co najmniej 1 m od granic działki**.
3. Działkowiec ma obowiązek kompostować odpady pochodzenia organicznego, a w szczególności pochodzące z działki części roślin.

CO KOMPOSTOWAĆ ?

zakochaj się
w Warszawie
zielonej

W OGRODZIE POWSTAŁO, DO OGRODU WRACA

PRAWIDŁOWO ROZŁOŻONY KOMPOST
WYGLĄDEM I ZAPACHEM PRZYPOMINA
ŚCIÓLKĘ LEŚNĄ. PO WZIĘCIU DO RĘKI
NIE BRUZI PALCÓW.

KOMPOSTOWANIE TO
DOSKONAŁY SPOŚÓB
NA POZBYCIE SIĘ
ODPADÓW ORGANICZNYCH
BEZ PONOSZENIA
DODATKOWYCH KOSZTÓW
WYWOZU. JEŚLI HODUJESZ
KWIATY LUB WARZYWA,
MOŻESZ WYKORZYSTAĆ
KOMPOST JAKO NATURALNY,
BOGATY W SKŁADNIKI
ODŻYWCZE NAWÓZ.

TAK

ODPADY ORGANICZNE DO KOMPOSTOWANIA

NIE

1. RESZTKI WARZYW I OWOCÓW

2. SKORUPKI JAJ

3. FUSY OD KAWY I HERBATY

4. SKOSZONA TRAWA

5. OPADŁE LIŚCIE,
IGŁY SOSNOWE

6. ŚCIÓŁKA MAŁYCH
ZWIERZĄT DOMOWYCH

7. RESZTKI JEDZENIA W PŁYNIE

1. NABIAŁ, TŁUSZCZ,
RESZTKI MIĘSA, RESZTKI RYB

2. ODKHODY PSÓW I KOTÓW

3. NIEDOPAŁKI PAPIEROSÓW

4. OPAKOWANIA

5. KOLOROWO
ZADRUKOWANY PAPIER

6. ROŚLINY ZAATAKOWANE
CHOROBYMI LUB PASOŻYTAMI

7. NIEUMYTE SKÓRKI OWOCÓW
CYTRUSOWYCH I BANANÓW

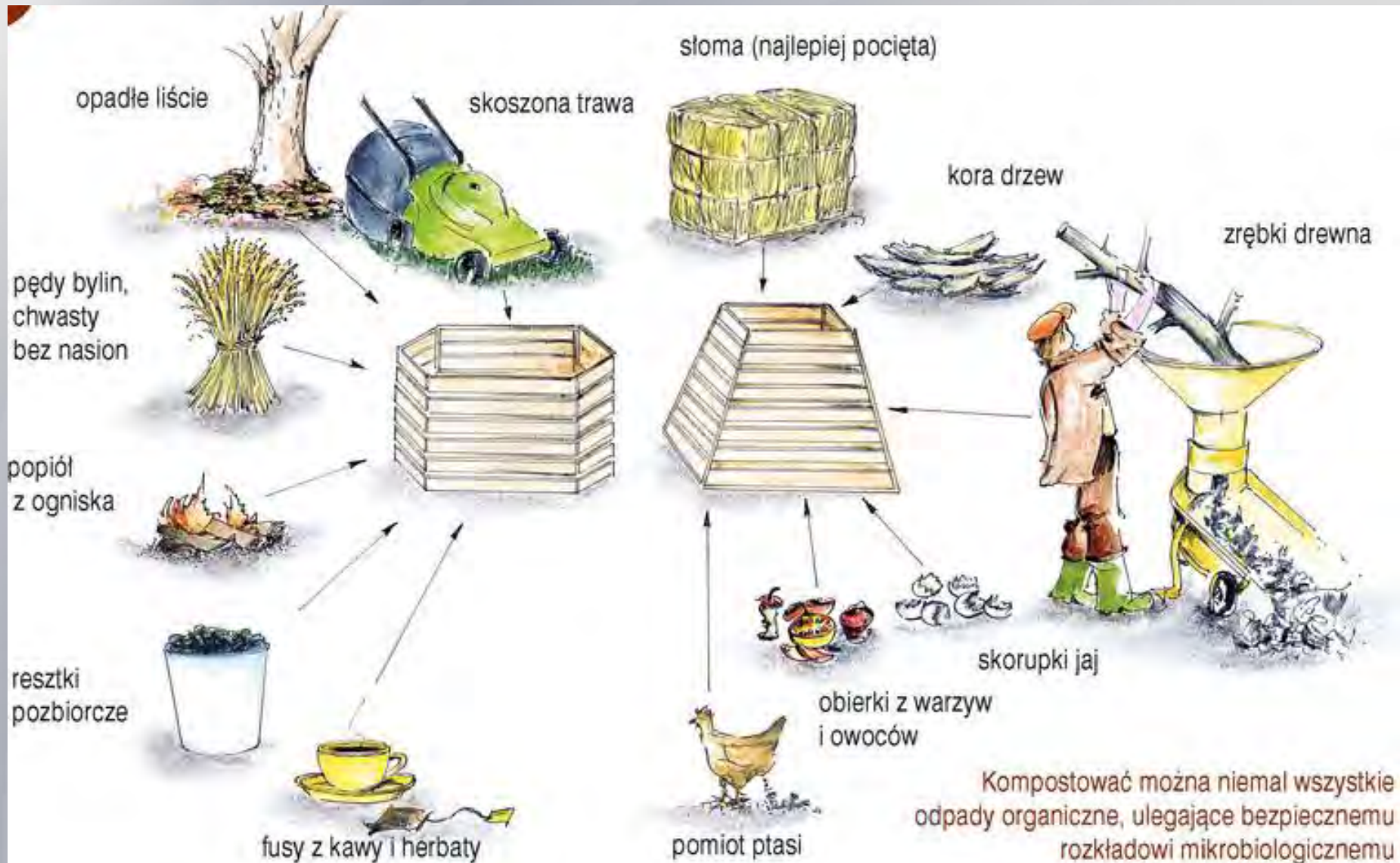

PATRONAT:

OD 1 LIPCA 2013 ZOSTANIE WDRÓŻONY NOWY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI W WARSZAWIE.
NADZÓR MERYTORYCZNY NAD TREŚCIĄ MATERIAŁÓW: Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m. st. Warszawie Sp. z o.o.

CO KOMPOSTOWAĆ ?

UWAGI O PRZETWARZANIU ODPADÓW ORGANICZNYCH

× **Co palimy:**

- zarazone części pędów pomidorów
- zarazone części pędów ogórków
- zarazone części pędów truskawek
- części drzew owocowych zarazone **mączniakiem**
- części drzew owocowych zarazone **parchem**
- części drzew owocowych zarazone **rdzą gruszy**

× **Co kompostujemy:**

- trawę
- chwasty i różne części roślin rosnących na działki
- drobne gałązki drzew owocowych i krzewów
- odpady kuchenne
- itp.

UWAGI O PRZETWARZANIU ODPADÓW ORGANICZNYCH

× **Jak kompostujemy:**

- trawę i inne części roślin układamy warstwą tak **aby przeschły**
- po przeschnięciu złożonej warstwy posypać cienką warstwą ziemi
- od czasu do czasu posypać obornikiem lub innym nawozem
- od czasu do czasu posypać moczniakiem lub dolomitem
- co najmniej 1 raz w roku przesypać cały materiał kompostowany

Uwaga:

Celem przyspieszenia procesu kompostowania do przyzmy kompostowej można dodać szczepionki bakteryjnej (**KOMPOSTIN, AKTIVIT, EM-Farming**) lub **DŹDŻOWNIC KALIFORNIJSKICH**

UWAGI O PRZETWARZANIU ODPADÓW ORGANICZNYCH

× **Kompostownik:**

× **Przekrój kompostu**

UWAGI O PRZETWARZANIU ODPADÓW ORGANICZNYCH

× **Kompost:**

1. **Działkowiec zobowiązany jest do cięcia i prześwietlania drzew oraz krzewów owocowych i ozdobnych** w taki sposób, aby gałęzie nie przekraczały granic działki.
2. W razie nie dopełnienia obowiązku określonego w ust. 1, **użytkownik sąsiedniej działki może obciąć przechodzące gałęzie**, o ile wcześniej wyznaczył sąsiadowi odpowiedni termin do ich usunięcia.
3. **Uprawnienie wynikające z ust. 2 przysługuje również zarządowi ROD**, gdy gałęzie przechodzą na teren ogólny ROD.

1. **Działkowiec zobowiązany jest do zwalczania na użytkowanej działce chorób i szkodników** roślin oraz chwastów.
2. Działkowiec może stosować na działce chemiczne zabiegi ochrony roślin wyłącznie preparatami dopuszczonymi do obrotu.
3. Zabieg, o którym mowa w ust. 2, może być przeprowadzony tylko w przypadku, gdy możliwym jest **zapewnienie bezpieczeństwa dla ludzi i upraw ogrodniczych zarówno na własnej działce, jak i działkach sąsiednich.**
4. **Przed zastosowaniem środków ochrony roślin działkowiec zobowiązany jest do poinformowania o tym sąsiadów** podając nazwę preparatu, okres karencji i datę przeprowadzenia zabiegu.

OPRYSKI NIE SYGNALIZOWANE

× Grzyby - choroby

- × Rdza gruszy
- × Kędzierzawość liści brzoskwini
- × Parch jabłoni
- × Mączniak jabłoni
- × Brunatna zgnilizna drzew pestkowych
- × Torbiel śliwy
- × Srebrzystość liści
- × Dziurkowatość liści drzew pestkowych
- × Drobną plamistość liści drzew pestkowych
- × Amerykański mączniak agrestu
- × Opadzina liści porzeczek
- × Mączniak rzekomy winorośli
- × Zamieranie pędów malin

× Zwalczanie

- Dithane M-45
- Manconex
- Skore
- Syllit
- Miedzian 50
- Bayleton 5 WP
- Dodinox
- Euparen
- Funaben 50
- Kaptan
- Rowral
- Sumilex
- Topsin M
- itp

RDZA GRUSZY

CHOROBA DWUDOMOWA – JAŁOWIEC SABIŃSKI

× Termin zwalczania:

Opryski **gruszy** należy rozpocząć od wczesnej fazy listnienia 2 do 3x

× Środki ochrony roślin:

- Dithane 45 WP
- **Score 250 EC**
- Discus
- i inne środki grzybobójcze

RDZA GRUSZY

CHOROBA DWUDOMOWA – JAŁOWIEC SABIŃSKI

× Termin zwalczania:

Opryski jałowca rozpocząć w sierpniu od 2 do 3x

× Środki ochrony roślin:

- Bayleton 50 WP (0,2)
- Score 250 EC (0,05)
- Discus 50 WG (0,03)
- Saprool 90 EC (0,15)

OPRYSKI NIE SYGNALIZOWANE

RDZA GRUSZY - OPIS

- × Sprawca choroby jest jednym z dwudomowych pasożytów "przechodzi" w rozwoju z jednego na drugiego żywiciela - z jałowca, na gruszę.
- × **W kwietniu-maju**, na jałowcu powstają galaretowatej konsystencji telia, żółtawo-brunatne, do półtora centymetra długości – następuje infekcja gruszy,
- × Infekcja pędów jałowca dokonuje się w drugiej połowie lata - **w sierpniu i na początku września.**

KĘDZIERZAWOŚĆ LIŚCI BRZOSKWINI

× Termin zwalczania:

- Opryski należy dokonać 2x
- pierwszy raz na wiosnę
 - drugi raz jesienią

× Środki ochrony roślin:

- Syllit
- Miedzian 50
- wiosną
- jesienią

EKOLOGICZNA OCHRONA DRZEW I KRZEWÓW

× Ekohotel I

EKOLOGICZNA OCHRONA DRZEW I KRZEWÓW

× **Ekohotel I**

EKOLOGICZNA OCHRONA DRZEW I KRZEWÓW

× **Mieszkanko I**

MURARKA OGRODOWA

DZIKA PSZCZOŁA

EKOLOGIA W OGRODZIE

AZBEST

Krajowa Rada PZD informuje, że **działkowcy mogą ubiegać się o dofinansowanie na usunięcie azbestu, ze środków budżetu gminy**, w której położony jest ogród. Dotyczy to demontażu, pakowania, transportu wyrobów, odpadów, zawierających azbest i przekazania ich na składowisko odpadów niebezpiecznych.

Usunąć można m.in. **plyty eternitowe**, rury azbestowo – cementowe itp. **Program 2032r**

- ▶ włókna azbestu, trafiają do płuc i mogą wywołać:
 - **pylicę azbestową,**
 - **raka płuc,**
 - **raka oskrzeli**
- ▶ każdego roku na świecie **umiera ok. 100 tysięcy osób.**

EKOLOGIA W OGRODZIE

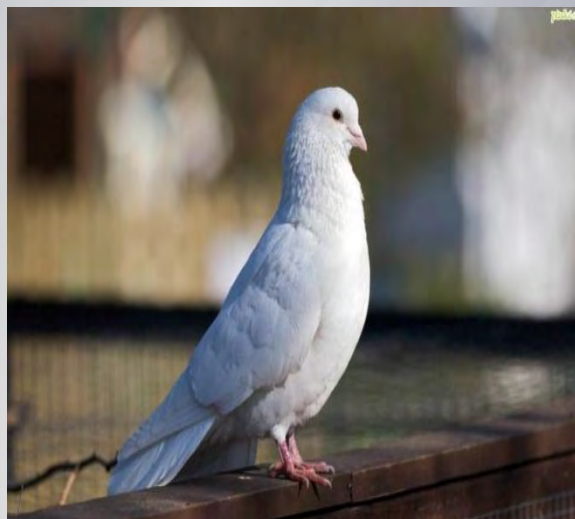
AZBEST

- × W ROD obowiązuje **całkowity zakaz uprawy maku** oraz innych roślin, których uprawa jest zakazana na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

1. Z zachowaniem odpowiednich warunków sanitarnych i higienicznych, **działkowiec może prowadzić na działce wyłącznie chów gołębi, kur i królików, których dopuszczalną liczbę określa zarząd. Hodowla gołębi wymaga uprzedniej zgody walnego zebrania ROD i nie może być prowadzona w odległości do 5 km od granicy lotniska** stosownie do wymogów określonych w ustawie – *Prawo lotnicze*.

2. **Pomieszczenia dla zwierząt**, o których mowa w ust. 1, stanowią integralną część altany i **wliczane są do jej normatywnej powierzchni**.
3. Działkowiec odpowiada za szkody powstałe w związku z prowadzeniem chowu zwierząt, o których mowa w ust. 1.
4. Chów zwierząt, o których mowa w ust. 1, jest dopuszczalny, o ile odrębne przepisy, w szczególności przepisy prawa miejscowego, nie stanowią inaczej.

1. **W ROD, za zgodą walnego zebrania ROD, dopuszcza się hodowlę pszczół.**
2. Hodowla pszczół może być prowadzona wyłącznie w zbiorowej pasiece.
3. Pasieka, o której mowa w ust. 2, jest to wydzielona na ten cel część terenu ogólnego ROD, **odizolowana od pozostałej części ROD żywoplotem wysokim lub ekranem, o wysokości nie mniejszej niż 3 metry.**
4. Wszelkie prace w pasiece należy prowadzić w sposób zapewniający bezpieczeństwo działkowców.
5. Działkowcy, którzy prowadzą hodowlę pszczół w pasiece ogrodowej tworzą koło pszczelarzy.
6. Nadzór nad działalnością koła sprawuje zarząd ROD.

1. Z zastrzeżeniem warunków określonych w przepisach powszechnie obowiązujących, **działka może być wyposażona w zbiornik na nieczystości ciekłe (szambo). Odpowiedzialność** za warunki sanitarno-higieniczne i ochronę wód gruntowych przed skażeniami **ponosi działkowiec.**
2. Eksploatacja szamba i wywóz nieczystości musi odbywać się na warunkach określonych w przepisach powszechnie obowiązujących.

- × Działkowiec zobowiązany jest do zagospodarowania i korzystania z działki zgodnie z jej przeznaczeniem i w taki sposób, aby nie stwarzać zagrożeń lub utrudnień w korzystaniu z działek przez sąsiadów.
- × Bezpośredni **nadzór** nad zgodnym z regulaminem zagospodarowaniem działki, w tym w sprawach dotyczących altany i innych trwałych urządzeń, **sprawuje zarząd ROD.**

1. **Wstęp na działkę w czasie nieobecności działkowca lub jego rodziny jest zabroniony.**
2. Przepisy ust. 1 nie mają zastosowania w przypadku zagrożenia życia lub mienia.

1. W uzasadnionych przypadkach (**np. długotrwała choroba**), zarząd ROD może wyrazić zgodę – na wniosek działkowca – na **ustanowienie opiekuna działki na okres do dwóch lat.**
2. Odpowiedzialność za skutki opieki ponosi działkowiec, w imieniu którego działał opiekun.

- × Działkowiec odpowiada za działania i szkody wyrządzone przez osoby przebywające za jego zgodą na działce i w ROD.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ODSZKODOWAWCZA § 82

**PZD nie ponosi odpowiedzialności
odszkodowawczej z tytułu strat
spowodowanych przez powódź, pożar,
gradobicie, suszę, huragan itp.
oraz powstałych w skutek kradzieży i dewastacji.**

ZAKAZ SPALANIA ODPADÓW ROŚLINNYCH

Zakaz spalania został wprowadzony w związku z tym, że w Poznaniu działa system selektywnego zbierania i odbierania odpadów zielonych. Oznacza to, że pielęgnując swój ogródek czy teren nieruchomości, **nie można np. rozpalać ogniska, by pozbyć się pozostałości – liści, poobcinanych gałęzi czy resztek trawy.**

Takie odpady nie powinny również trafiać do zwykłych pojemników na śmieci. Pozbyć się ich można na trzy sposoby: poprzez **kompostowanie, przekazanie w wyselekcjonowanych workach firmie, z którą podpisana jest umowa na wywóz odpadów, bądź zawieźć do Punktu Gromadzenia Odpadów Problemowych, tzw. Grатовiska.**

GRATOWISKA

- w Poznaniu **przy ul. 28 Czerwca 1956 r. nr 284** (przy byłym stadionie Lecha).
Punkt czynny jest od poniedziałku do piątku od 8.00 do 17.00 oraz w soboty od 8.00 do 16.00. Tel. 61 833 22 12;
- w Poznaniu **przy ul. Wrzesińskiej 12.**
Punkt czynny jest od poniedziałku do piątku od 8.00 do 17.00 oraz w soboty od 8.00 do 16.00. Tel. 601 728 663;
- w Suchym Lesie **przy ul. Meteorytowej 1** (teren składowiska odpadów).
Punkt czynny jest od poniedziałku do piątku od 7.00 do 20.00 oraz w soboty od 7.00 do 14.00. Tel. 61 811 96 67.

POMOC W ZAGOSPODAROWANIU DZIAŁKI

- × **Instruktorzy Społecznej Służby Instruktorskiej**
Polskiego Związku Działkowców
- × **Instruktor ds. ogrodniczych** w Okręgowym Zarządzie
w Poznaniu
- × **Książki i czasopisma** o tematyce ogrodniczej,
w tym oferowane przez wydawnictwo „*działkowiec*”
 - Miesięcznik **„*Działkowiec*”**
 - Miesięcznik **„*Mój Ogródek*”**
 - Gazeta **„*Zielona Rzeczpospolita*”**
 - Dodatek **„*Informator Działkowca*”**

OKRĘGOWY ZARZĄD

- × **Prezes OZ PZD – Zdzisław Śliwa**
- × **Specjaliści:**
 - + Ds. inwestycji – Jerzy Kucznerowicz
 - + Ds. terenowo - prawnych – Hieronim Mieszala
 - + Księgowość – Sylwia Marciniak
 - + **Dyrektor biura – Agata Wróbel**
 - + **Ds. ogrodniczych – Magdalena Klessa - Kiec**

**ul. Wilczak 16
61-623 Poznań
Tel. 61 823 61 71**

OKRĘGOWY ZARZĄD

Instruktor krajowy Społecznej Służby Instruktorskiej –
Mieczysław Marek

(mieczyslaw.marek@gmail.com)

ul. Wilczak 16
61-623 Poznań
Tel. 61 823 61 71